

Poważny krok w kierunku normalności

Dwadzieścia lat po podpisaniu polsko-niemieckiego „Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy”: wyniki raportu Instytutu Allensbach na temat relacji polsko-niemieckich 1991-2011.

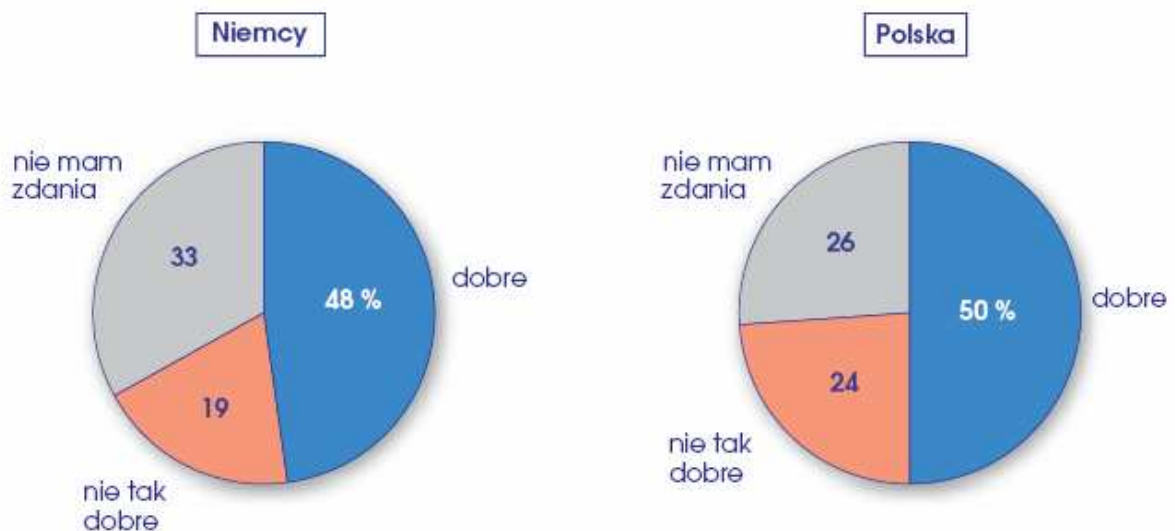
Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej zleciła Instytutowi Demoskopii w Allensbach zbadanie obrazu Polaków w oczach Niemców i, analogicznie, zbadanie wizerunku Niemców w oczach Polaków. Poniżej prezentuje najważniejsze wyniki 100-stronicowego raportu.

- **Lepsza ocena relacji polsko-niemieckich**

Stosunki polsko-niemieckie są zarówno przez Polaków, jak i Niemców oceniane aktualnie przeważnie pozytywnie. **Co drugi Polak i prawie co drugi Niemiec** ocenia te stosunki pozytywnie. Tylko 19 procent Niemców i 24 procent Polaków uznaje obecne stosunki polsko-niemieckie za mniej dobre. Zwłaszcza porównanie ze starszymi badaniami wykazuje, że relacje polsko-niemieckie stają się w oczach wielu Niemców coraz bardziej normalne. Dwie trzecie Niemców uznaje, że relacje z Polską polepszyły się podczas ostatnich 10 lat. Tylko 3% jest zdania, że relacje polsko-niemieckie w ciągu ostatnich 10 lat (nieco) się pogorszyły.

Ocena stosunków polsko-niemieckich

Stosunki polsko-niemieckie są obecnie –

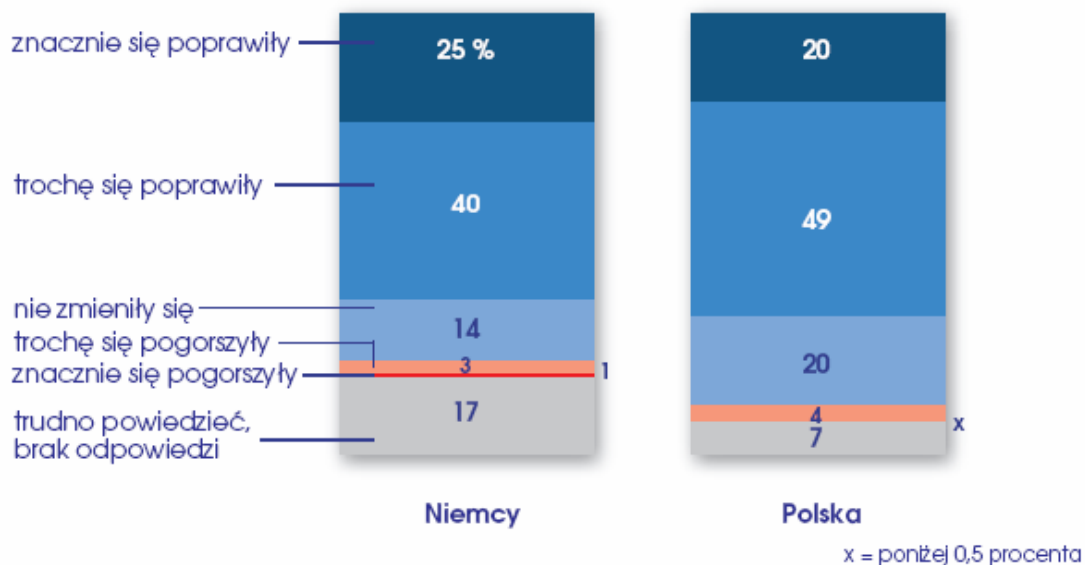
Próba reprezentatywna: Republika Federalna Niemiec / Polska, ludność od 16. roku życia
Źródło: Archiwum Allensbach, Instytut Demoskopii w Allensbach, sondaże 10067 i 6214

© IfD-Allensbach

Zdaje się, że ludność niemiecka zarejestrowała, iż mimo okazjonalnych różnic zdań na płaszczyźnie politycznej relacje polsko-niemieckie uległy w ciągu ostatnich 10–20 lat **znacznemu odprężeniu**.

Niemcy i Polacy dostrzegają (znaczną) poprawę wzajemnych relacji

Pytanie: „Jakie Pan(i) odnosi wrażenie: czy relacje polsko-niemieckie w ostatnich dziesięciu latach poprawiły się, trochę się poprawiły, nie zmieniły się, trochę się pogorszyły czy znacznie się pogorszyły?”

Próba reprezentatywna: Republika Federalna Niemiec / Polska, ludność od 16. roku życia
Źródło: Archiwum Allensbach, Instytut Demoskopii w Allensbach, sondaże 10067 i 6214

© IfD-Allensbach

58 procent Niemców nie uznaje dzisiaj szczególnej odpowiedzialności wobec Polski, która wynikałaby z wydarzeń II wojny światowej. Ta zasadnicza postawa odzwierciedla się w życzeniu wielu Niemców, aby **zakończyć rozdział** związany z II wojną światową. Ludność polska ocenia relacje z Niemcami całkiem odmiennie: choć zdecydowanie więcej Polaków niż Niemców jest zdania, iż wzajemne relacje Niemiec i Polski są normalne, to w większości są oni przekonani o tym, że Niemcy ponoszą **szczególną odpowiedzialność** wobec Polski. Więcej niż co drugi Polak (54 procent) prezentuje takie stanowisko. Zwłaszcza starsi Polacy podkreślają, że w ich oczach Niemcy jeszcze dziś mają szczególne zobowiązania wobec Polski, które wynikają ze zbrodni niemieckich popełnionych podczas II wojny światowej. Wygląda na to, że w Polsce, dużo silniej niż w Niemczech, utarło się przekonanie, że można utrzymywać ze sobą całkowicie normalne relacje – osadzone jednoznacznie w teraźniejszości – a mimo to z uwagi na historię akceptować szczególną odpowiedzialność.

Większość Niemców nie dostrzega już dziś historycznej odpowiedzialności wobec Polski

Pytanie: „Jakiego jest Pan(i) zdania: czy Niemcy ze względu na zbrodnie popełnione na polskiej ludności podczas II wojny światowej nadal ponoszą szczególną historyczną odpowiedzialność i mają zobowiązania wobec Polaków, czy uważa Pan(i), że tak nie jest?”

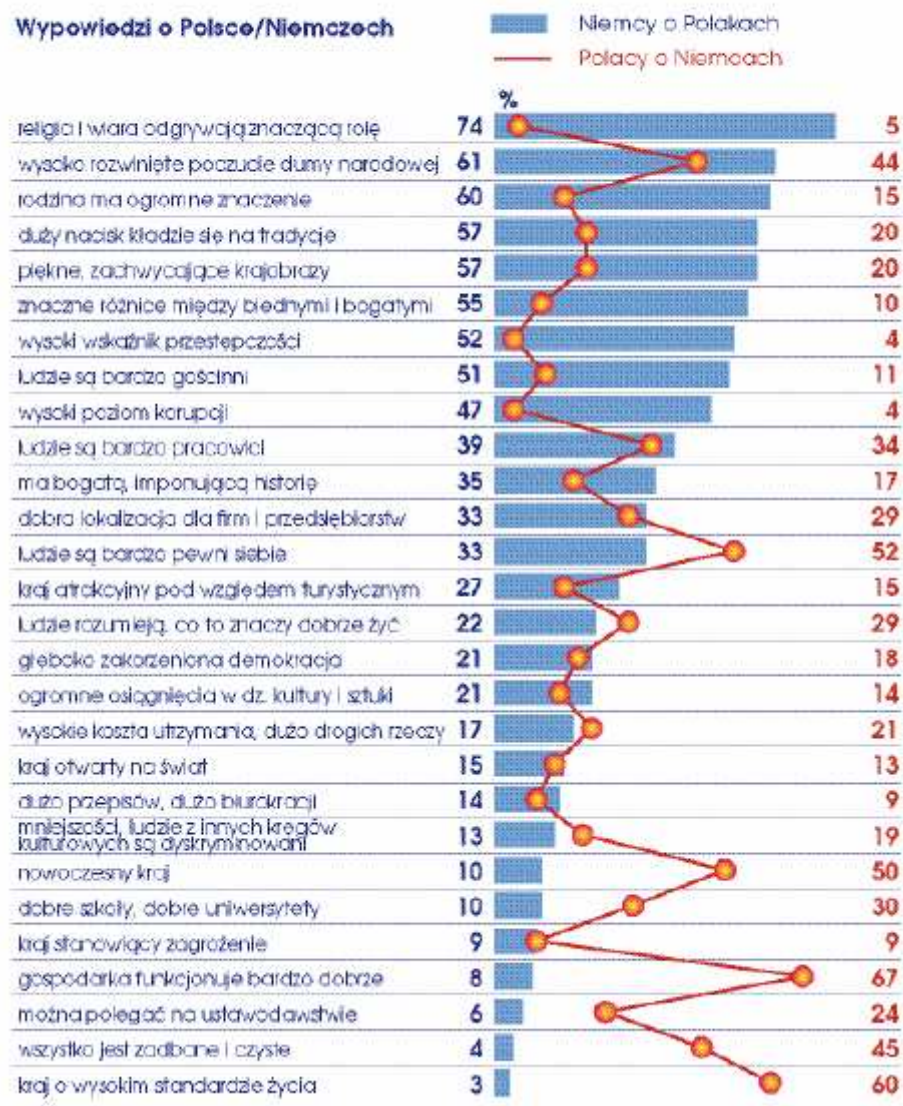
Próba reprezentatywna: Republika Federalna Niemiec, ludność od 16. roku życia
Źródło: Archiwum Allensbach, Instytut Demoskopii w Allensbach, sondaż 10067 (luty 2011)

© ICD-Allensbach

- **Dwa kraje, dwa różne wizerunki**

Porównując wizerunki obu krajów ze sobą można stwierdzić, **jak bardzo te obrazy się różnią**: ludność niemiecka kojarzy z Polską przede wszystkim społeczeństwo, dla którego bardzo **ważny jest system wartości**, w którym religia, rodzina, tradycje i umiłowanie ojczyzny odgrywają ogromną rolę. Ludność polska widzi w Niemczech przede wszystkim nowoczesny, odnoszący sukces gospodarcze i **sprawny kraj**. Jako negatywne cechy Niemcy postrzegają głównie ryzyko, jakie powstaje przez korupcję i przestępczość; natomiast Polacy negatywnie oceniają Niemcy jako kraj, w którym społeczne wartości są słabo widoczne. Interesujące, że wizerunek Niemiec w oczach Polaków, którzy już kiedyś byli w Niemczech, różni się tylko nieznacznie od wyobrażenia, jakie ogólnie mają Polacy o Niemczech. W wizerunku Polski w oczach ludności niemieckiej sprawa wygląda zupełnie inaczej: Niemcy, którzy byli już kiedyś w Polsce oceniają Polskę dużo pozytywniej i konkretniej niż osoby, które nie mogły dotychczas zebrać w Polsce osobistych doświadczeń.

Wizerunek Polski w oczach Niemców – wizerunek Niemiec w oczach Polaków

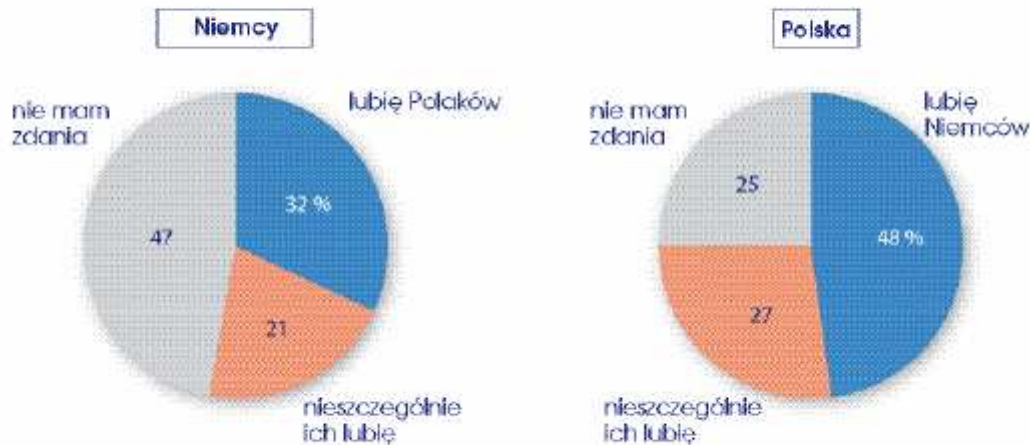
- **Skala sympatii na plusie - po raz pierwszy od 1991 roku**

Najnowsze badanie Instytutu Allensbach pokazuje nie tylko, że Niemcy posiadają pozytywny obraz Polski jako kraju, lecz także, że sami Polacy od roku 1991 postrzegani są przez Niemców jako **coraz sympatyczniejsi**. Jeszcze w 1991 r. w ankiecie przeprowadzonej przez tygodnik DER SPIEGEL Polacy otrzymywali w skali od +5 (bardzo sympatyczni) do -5 (zupełnie niesympatyczni) od Niemców Zachodnich średnio -0,6, a od Niemców Wschodnich – średnio -0,1, a w 2006 roku średni wskaźnik sympatii dla Polski w oczach Niemców wyniósł -0,1. W 2011 r. po raz pierwszy od dwudziestu lat wskaźnik na **skali sympatii** niemieckiego społeczeństwa dla Polaków jest dodatni: +0,24. Z kolei polskie społeczeństwo ocenia Niemców jeszcze bardziej pozytywnie: wskaźnik sympatii wynosi +2,3. Niemieckie wyniki należy jednak interpretować w kontekście sympatii deklarowanej wobec innych narodów. Na podstawie porównywalnych badań Instytutu Allensbach z ostatnich lat niemieckie społeczeństwo okazuje obecnie jedynie Francuzom większą sympatię niż Polakom. Aktualny sondaż pokazuje, że w ostatnich latach **poprawiły się**, częściowo sukcesywnie, ale częściowo i **znacznie**, wizerunki i wyobrażenia danego kraju.

Również duża część społeczeństwa polskiego zauważyła te pozytywne zmiany. **44 procent Polaków** podaje, że ich zdanie o Niemczech poprawiło się w ostatnich latach, dalsze 36 procent deklaruje, że pozostało takie samo. Zaledwie 5 procent ludności polskiej stwierdza, że ma obecnie gorsze zdanie o Niemczech niż kiedyś.

Wzajemna sympatia

Pytanie: „Ogólnie mówiąc: czy lubi Pan(i) właściwie Polaków/Niemców, czy też nieszczególnie Pan(i) ich lubi?”

Próba reprezentatywna: Republika Federalna Niemiec/Polska, ludność od 16. roku życia
Źródło: Archiwum Allensbach, Institut Demoskopie w Allensbach sondazże 10067 i 6214

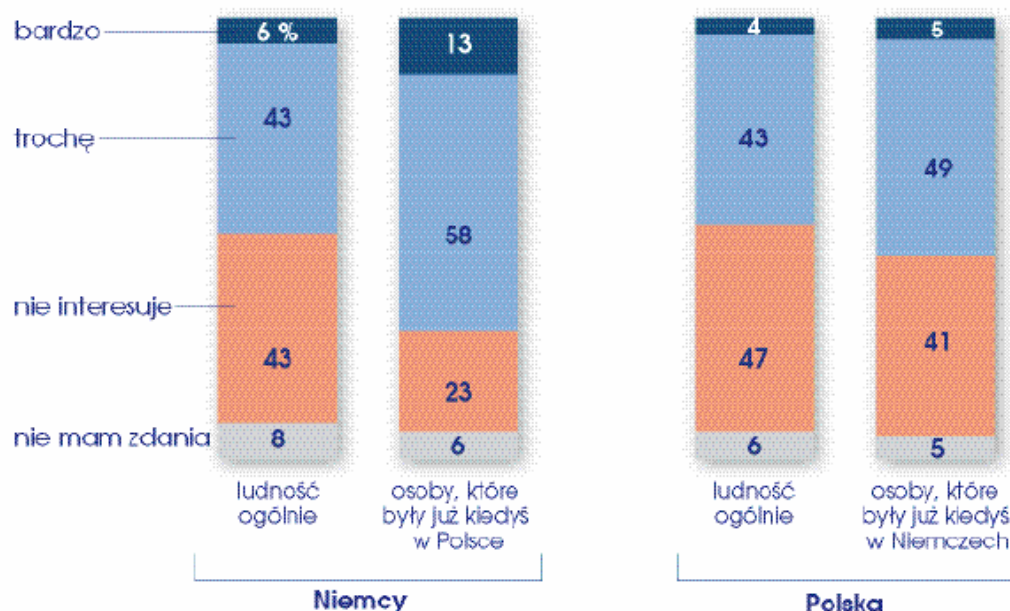
© IGD-Allensbach

- **Zróżnicowany klimat w mediach**

Postrzeganie drugiego narodu i stosunek do drugiego kraju zależą także od poziomu wiedzy na jego temat i zainteresowania jego rozwojem. Stereotypy na temat innych krajów mogą się długo utrzymać przede wszystkim dlatego, że zmiany zachodzące w innych narodach spotykają się z reguły z umiarkowanym zainteresowaniem. W przypadku Polski i Niemiec nie jest inaczej. Wzajemne zainteresowanie w obu krajach jest niewielkie. Zaledwie 6 procent ludności niemieckiej i 4 procent ludności polskiej wykazuje duże zainteresowanie krajem sąsiada i jego rozwojem. Duża liczba zarówno Polaków, jak i Niemców (po obu stronach 43 procent) przynajmniej trochę interesuje się rozwojem drugiego kraju.

Przeciętne zainteresowanie drugim krajem po obu stronach

Polska/Niemcy i ich rozwój interesuje –

Oceniając wzajemne postrzeganie należy uwzględnić, że wiele wrażeń, obrazów i doświadczeń nie jest wynikiem osobistych doświadczeń, lecz także skutkiem przekazu medialnego. Z tego powodu często ważną rolę przy ostatecznej weryfikacji ocen odgrywa wiedza dotycząca postrzegania klimatu przekazu informacji na temat drugiego kraju w mediach. Ich analiza dowodzi, że w obu krajach **klimat w mediach** oceniany jest niemal identycznie: zarówno w Polsce, jak i w Niemczech większość respondentów uważa sposób informowania o drugim kraju za **zróżnicowany**. 16 procent Niemców i 19 procent Polaków twierdzi, że przekaz ten jest pozytywny; jedynie mniejszość, bo 6 procent Niemców i 5 procent Polaków, wyraża przekonanie, że w mediach przeważają komentarze negatywne.

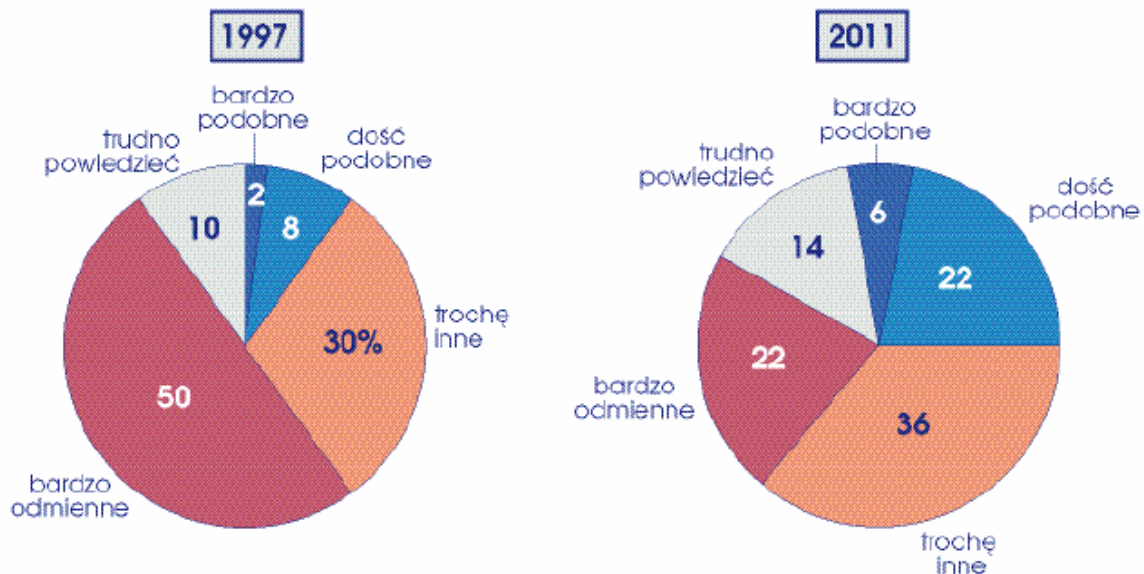
- **Polsko-niemiecka wspólnota wartości**

Polska ludność w zasadzie wierzy, że na płaszczyźnie systemów wartości więcej ją łączy z Niemcami niż – odpowiednio – społeczeństwo niemieckie. 27 procent Niemców jest przekonana, że systemy wartości w Polsce i Niemczech są bardzo lub dość podobne. Co trzeci Niemiec uważa wyznawane w obu krajach wartości za trochę inne, a więcej niż co piąty Niemiec nawet za bardzo odmienne. Z kolei w Polsce większość społeczeństwa, bo 58 procent, jest zdania, że wyznawane przez Niemców i Polaków systemy wartości są bardzo lub dość podobne; mniej niż co trzeci Polak widzi różnice. Jednak nawet jeśli wielu Niemców na pierwszy rzut oka dostrzega niewiele podobieństw do swojego wschodniego sąsiada, obraz ten można nieco skorygować, porównując obecne oceny z ocenami z wcześniejszych badań: przed dokładnie 15 laty znacznie mniejsza liczba Niemców przekonana była o pokrewieństwie polskiego i niemieckiego systemu wartości. W 1997 roku tylko co dziesiąty Niemiec był zdania, że systemy wartości Niemców i Polaków są bardzo lub dość podobne; 80

procent podkreślało wówczas głównie różnice. Wyobrażenia o tym, jak bliskie czy dalekie są zasadnicze spojrzenia na świat Niemców i Polaków, w przeciągu ostatnich 14 lat w Niemczech **zmieniły się w znacznym stopniu** i, co interesujące, w równym stopniu we wschodnich Niemczech i w zachodnich.

W związku z systemem wartości Niemcy dostrzegają więcej podobieństw z Polakami niż kiedyś

Pytanie: „Kiedy zastanawia się Pan(i) nad Republiką Federalną Niemiec i Polską: czy sądzi Pan(i), że systemy wartości w obu krajach są ogólnie rzecz biorąc bardzo podobne, dość podobne, trochę inne czy bardzo odmienne?”

Próba reprezentatywna: Republika Federalna Niemiec, ludność od 16. roku życia
 Źródło: Archiwum Allensbach, Instytut Demoskopii w Allensbach, sondaże 6045 (czerwiec 1997) i 10067 (lipiec 2011)

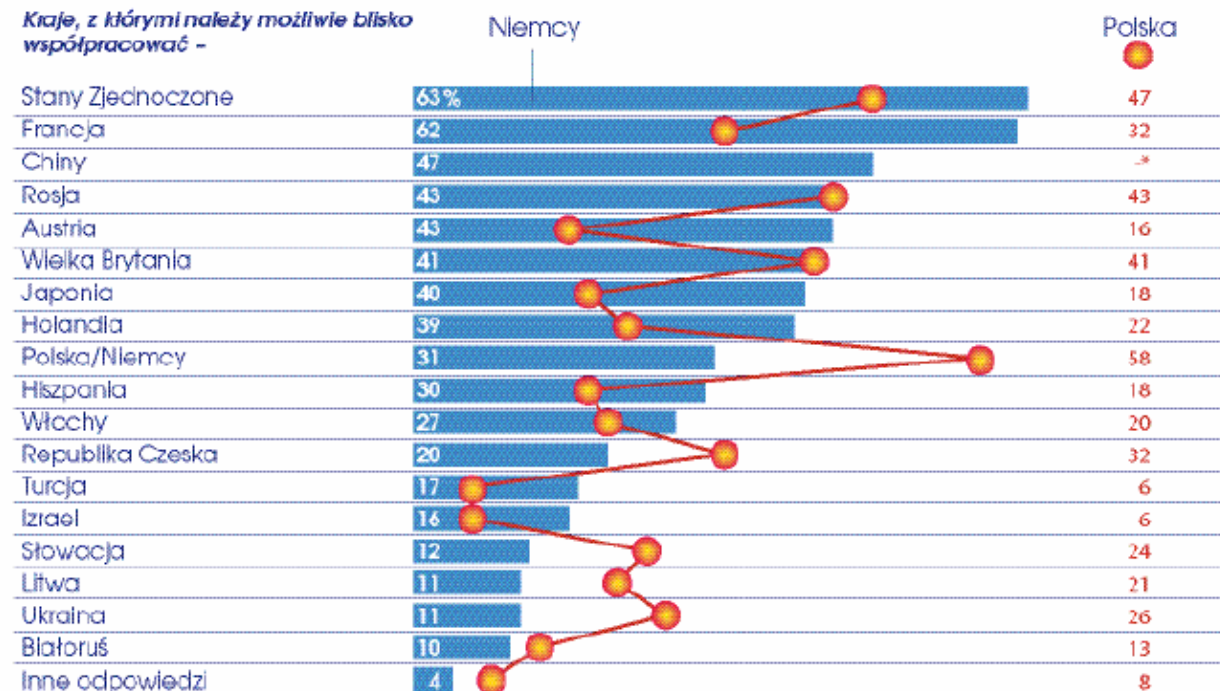
© IFO-Allensbach

- **Polska i Niemcy doceniają swoją rolę jako partnerów na arenie międzynarodowej**

W ostatnich 20 latach stosunki polsko-niemieckie znacznie się polepszyły. Mimo wszelkich różnic poglądów na szczeblu politycznym i mimo ogromnego ciężaru historii oba kraje i ich mieszkańcy znacznie zbliżyli się do siebie w ostatnich latach. Ludność zarówno w Polsce, jak i w Niemczech postrzega kraj sąsiada jako **coraz ważniejszego partnera**. Społeczeństwo w Polsce życzy sobie nawet, by Niemcy były krajem, z którym Polska powinna najściślej współpracować. 58 procent Polaków życzy sobie możliwie bliskiej współpracy z Niemcami, następną są, z wyraźnym odstępem, Stany Zjednoczone, z którymi możliwie ściślej współpracy życzy sobie 47 procent Polaków. W Niemczech na czele listy międzynarodowych partnerów wymieniane są co prawda Stany Zjednoczone, Francja, Chiny i Rosja, jednak trend długofalowy uwiadcza, jak bardzo w oczach niemieckiego społeczeństwa wzrósł wizerunek Polski jako ważnego sojusznika. Jeśli porównać ocenę naszego kraju w badaniu Allensbacha w roku 2011 z wynikami innych narodów, pokazuje ono znaczny wzrost Polski jako bliskiego sojusznika. O ile Stany Zjednoczone, Rosja i Włochy straciły, o tyle Polska **wbrew generalnej tendencji** od roku 2007 jako jedyny kraj europejski zyskała na znaczeniu jako sojusznik Niemiec o 14 punktów procentowych.

Bliscy sojusznicy

Kraje, z którymi należy możliwie blisko współpracować -

Raport Poważny krok w kierunku normalności. Stan stosunków polsko-niemieckich oparty jest na opracowaniu i analizie polskich i niemieckich sondaży z ostatnich 20 lat. W lutym br. Instytut Allensbach przeprowadził w Niemczech 1803 wywiady z osobami spośród reprezentatywnej grupy ludności od 16 roku życia. Na sondaż polski złożyło się 1078 wywiadów z osobami z reprezentatywnej grupy ludności od 16 roku życia. Wywiady przeprowadził Instytut PBS DGA z Sopotu między 14 a 20 lutego 2011.

Kompletną wersję raportu w postaci pliku PDF można zamówić pod adresem sekretariat@fwpn.org.pl. Raport Instytutu Allensbach zostanie także obszernie omówiony na www.portalpoint.info